

חסדי הוי"ה עולם אשירדו
לדודך אודיע אמתך בפי

קונטרס

אודיע אמתך

ממעייני חיזוק ואמונה
במשנתו של מרן
הגה"צ
רבי יעקב מאיר שכטער
שליט"א

מאמר

טעם גן עדן

בענין עבודת ימי השוכבי"ם

קונטרס

אודיע אמונתך

ממעייני היוזק ואמונה
במשנתו של מרן
הגה"צ
רבי יעקב מאיר שכטער
שליט"א

טעם גן עדן
בענין עבודת ימי השוכב"ם

נערך ע"י צוות תלמידי חכמים
ע"פ שיעורי מורינו הגה"צ שליט"א
ולא הוגה על ידו.
להערות והארות ניתן להשאיר הודעה
ב'קול אודיע אמונתך'.

יו"ל ע"י
מפעל
"אודיע אמונתך"
להשקות צמאי אמונה וחיזוק
ממעייניו של מורינו
הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

לשמיעת כל השיחות והשיעורים
חדשים גם ישנים
וכן הודעות ועדכונים
מבית מורינו הגה"צ שליט"א
ניתן לשמוע ב"קול אודיע אמונתך":

בא"י: 08-30-20-666
ארה"ב: 605-477-7011
אירופה: 300-373-0634

© כל הזכויות שמורות

עימוד ועיצוב:
"ואנוהו"
05331.05646

תוכן הענינים

טעם גן עדן - בענין עבודת ימי השובבי"ם

- ג הרע מעורב בכל חלקי הבריאה
- ד קוץ ודרד"ר
- ו גודל תענוג המנצח
- ז לשכב בקבר מתוך תענוג
- ח שומר הברית אין לו שייכות למיתה
- י קנייני נצח בעולם של שוא
- יא כך מלקטים את נקודות האור מכל חלקי החיים
- יב כל נקודה של אמונה מאירה את נפשו באור נצחי
- יג אין לזלזל בשום נקודה של דעת
- יד קנאות ואכזריות המזכים בפנים של תורה
- יז זכור ושנן שהנגד 'ממלכת כהנים' ולא 'עבד עבדים'
- יח וילכו אחרונית, על מה ולמה?
- כ לעתיד נראה את גודל ההבל הבלים של התאו'לאך
- כ חנים נמכרתם
- כב כך זוכים לטעם גן עדן
- כב מאכלים ערבים מלאים בסם המות
- כג גודל רחמנותו של פינחס קנאה
- כד עיקר התיקון לימי השובבי"ם
- כו כמה עולמות התהפכו כדי להביא אותך לנסיון זה

טעם גן עדן

בענין עבודת ימי השובבי"ם

הרע מעורב בכל חלקי הבריאה

אמרו במדרש (בראשית רבה יט, יב) שכששאל השי"ת את אדם הראשון על עץ הדעת, השיב לו 'אכלתי ואוכל עוד', ולכאורה הדבר תמוה הלא מדובר כאן באדם הראשון - יציר כפיו של השי"ת ודומה למלאכי השרת, ואיך יעז פניו כך כלפי יוצרו לומר לו 'אכלתי ואוכל עוד', אכן מבאר בפרי צדיק (פר' בראשית אות ח) שאדם הראשון ראה שעל ידי אכילתו התערבה כל הבריאה טוב ברע, ובכל מאכל שהוא עתיד לאכול עתיד לטעום טעם עץ הדעת טוב ורע, ולכן התוודה על עווננו בבושת פנים באמרו שלא די שאכל אלא גרם תערובת כזו שכל מה שהוא עתיד לאכול יהיה הכל מעורב טוב ורע.

ואכן מטעם זה הזהיר האריז"ל^(א) לכוון בברכות הנהנין, כי הקליפות נאחזות מאד בכל מאכל, וכשאינו מברך עליו כראוי אינו יכול לברר אותו מאחיזת הקליפות, ואם אוכל אותו מתגשם עד מאד ויכול ליפול מדחי אל דחי, אבל כשמברך עליו ברכות הנהנין הוא מכניע את כח הרע שנאחז במאכל ויכול לאכלו בקדושה ובדרך ארץ, להוציא את חלק הטוב שבמאכל לעורר ממנו בלבו אהבת ה' ולהעלותו להשי"ת.

ולא המאכלים לבדם התערבו בחטא זה, אלא כל חלקי הבריאה התקלקלו מחמת חטא עץ הדעת וכולם מעורבים טוב ורע, וכמובא שלכן תקנו חז"ל לברך מאה ברכות בכל יום (מנחות מג:), כי הם מתיקוני הנפש המובחרים ביותר

א. שער הגלגולים (הקדמה לח) ובשער המצוות (פר' עקב), וראה שם שבזה פגם יוחנן כהן גדול, ששימש בצדקתו שמונים שנה בכהונה גדולה, ובסוף ימיו על ידי שאכל מאכל שלא היה מבורר נפל להיות צדוקי רח"ל.

איך לברר את נפש האדם ולהסיר ממנה את הרע המעורב בה. כגון כח הראיה, מחמת שהוא מעורב טוב ורע הוא מושך את האדם לשני צדדים, מצד אחד הלב מתעורר להשתמש בו בטהרה, לשמור את עיניו כראוי להסתכל בדברים שבקדושה, ומצד שני נמשך להשתמש בו להיפך ח"ו, אבל כשמברך 'פוקח עוורים' ומכניע את חלק הרע שבכח הראיה יש לו כח לברר עי"ז את הטוב מהרע. וכן מלבושי הנפש מעורבים טוב ורע עד שמברך מלביש ערומים^(א), וכן בכל ברכות הנהנין. ולכן הזהיר הרש"ש^(א) למהר לברך את ברכות השחר ככל האפשר, כדי להסיר את הקליפות הנאחזות ומתערבות בקדושה. כי כשעושה את הברכה כראוי הוא מכניע את הרע ומבטל אותם, ועל ידי זה יכול להעלות את הטוב אל הקדושה^(ד).

קוץ ודרד"ר

וכמובא בספרים הק'^(ה) על הקללה שנאמרה לאדם הראשון אחר החטא 'וקוץ ודרדר תצמיח לך' (בראשית ג, יח), כי הנה איתא בתיקוני זוהר (תיקון כא,

ב. וכדאי' בשעה"כ (דרושי ברכת השחר): "והטעם שהשתי ברכות אלו שהם מלביש ערומים. וברכת הנותן ליעף כח נתקנו לסוד מה שנבאר עתה בע"ה והוא כי הנה אין אדם בארץ אשר לא יחטא וע"י כך מפשיטין מעליו לבוש הקדושה ומלבישין לנשמתו לבוש הקלי' בגדים צואים כדמיון מש"ה ויתנצלו בני" את עדים ונמשך עליהם זוהמת הנחש וכדמיון אדה"ר שנאמר בהם וידעו כי ערומים הם ואח"כ כתיב וילבישם כתנות עור משכא דחויא. והנה הכל הוא כפי ערך החטא כי אם החטא הוא קל מתחלש כח הלבוש ההוא בסוד צור ילדך תשי כו' אבל איננו מסתלק מעליו. ואם החטא הוא חמור מסתלק הלבוש לגמרי מעליו ונגד ב' בחי' אלו נתקנו ב' ברכות אלו" יעו"ש עוד כל הענין.

ג. עיין נהר שלום (דף יט ע"ד) בהקדמת חצות וברכת מלביש ערומים.

ד. החיד"א (חומת אנך - משלי) מביא על הפסוק (משלי כז, כא) 'מצרף לכסף וכוור לזהב, ואיש לפי מהללו', שכאשר רוצים לטהר ולזכך את הכסף מכניסים אותו ל'מצרף', ואת הזהב ל'כוור', ואילו הזיכוך והטיהור לאדם מה הוא, 'לפי מהללו' לפי מידת ההילולים שמהלל ומשבח את הקב"ה כן הוא נעשה נקי טהור ומזוכך (אוסף אמרים - קדושה וטהרה מאמר ח).

ה. בני יששכר חודש אדר מאמר ב דרוש ח אות י, מי השילוח ח"ב (בראשית ד"ה אלה תולדות השמים). ויסוד זה מבואר עוד בתפארת יהונתן בראשית כב, יג. היכל הברכה פר' בראשית שם. זוהר חי בראשית קמג: דברי יחזקאל פר' כי תשא ד"ה לך רד.

מב: שהחילוק שבין הקדושה לסטרא אחרא הוא בקוץ שאחורי אות ד', כשאות ד' בשלימות היא רומזת על השי"ת שהוא "ה' אלקינו ה' אחד"⁽¹⁾, לעומת הסטרא אחרא הנרמזת באות ר' ונקראת 'אל אחר' (שמות לד, יד). וההפרש שבין ד' לר' הוא בקוץ העליון אשר בימינו.

והנה אחר חטא אדם הראשון נתקלקלה האדמה וקוץ ודרדר תצמיח לך', כלומר כל גידולי האדמה יהיו מעורבים, בסוד ד' ור' ד' ור' המעורבים זה בזה, לרגע ד' ולרגע ר', וכן הענין בכל חלק בבריאה המעורב בתערובת זו של טוב ורע המשמשים בערבוביא ומזה נמשך שבכל רגע דעת האדם מתערבת עליו בין ד' ור'. 'אוו דו וועסט זיך רירן - וועלן זיך דרייען די דלת'ס מיט די ריש'ס, א דל"ת מיט א רי"ש, א ד' מיט א ר'. דאס איז דרד"ר. א דל"ת אדער א רי"ש. ער ווערט פארטומלט אינאגצן'.

ותערובת זו גורמת שהאדם צריך להלחם מלחמות רבות בלי שיעור על כל נקודה של מחשבה וצלילות הדעת, שוב ושוב הוא צריך ללחום עליהם עד שזוכה להתדבק באור האמת, לזכור שהשי"ת ברא דבר זה רק כדי שיכלול אותו האדם בקדושה, ע"י שיתבונן בהשגחת השי"ת בכל דבר, ע"י שיתרחק מהתאוות ומחלק הרע שבאותו הדבר. כמה מים הזדוונים עליו לחצות עד שיזכה לדעת של אמת. 'וואס פארא בלבולי הדעת גייען אריבער אויף א מענטש ביז ער איז זוכה צו וויסן וואס איז טוב, וואס איז אמת'⁽²⁾.

1. וכמו שאמרו חז"ל (עירובין יג.) על סופרי סת"ם, 'הוי זהיר במלאכתך שמלאכתך מלאכת שמים היא, שמא אתה מחסר אות אחת או מויתר אות אחת נמצאת מחריב את כל העולם כולו', וראה שם שמדובר באות ד' שבפסוק 'שמע ישראל... ה' אחד' שאם שגג ועשה ממנה ר' החריב כביכול את כל העולם. ועיין מזה בליקו"מ (סימן י) ועוד.
2. כי הנה כתוצאה מחטא עץ הדעת, חיים אנו בעולם של תערובת טוב ורע חמורה מאד, שקשה מאד להבחין בין טוב לרע, ואלמלא הקב"ה בעזרינו לא היינו יכולים לעמוד בזה. כי גם אחר שזוכה האדם שכבר נתברר אצלו מהו הטוב ומהו הרע, שהטוב הוא הבורא עולם, הטוב הוא קיום התורה והמצוות, לימוד התורה הק', אמונת חכמים, ולעבוד את השי"ת ולהתקרב אליו, כמו שאמר דוד המלך (תהלים מג, כח) "ואני קרבת אלקים לי טוב". ואילו הרע הוא הבלי העולם הזה המשכיחים את האדם מבוראו, ומכל שכן התאוות הרעות

גודל תענוג המנצה

לעומת זאת כמה יפה וכמה נעים הוא כשזוכר האדם מהשי"ת, הרי אין לשער את גודל התענוג שיש לו כשמתגבר על הסתות היצר ומדבק את עצמו באור האמת, כמובא (ח) שהשי"ת הוא 'עצם אור האמת' ו'עצם הטוב', כלומר הדבר הטוב שבעולם הוא להתדבק בהשי"ת ובאור האמת, ועל אחת כמה וכמה ביתרון האור מן החושך, כשהאדם עומד מתוך הבלבולים של הסטרא אחרא ושם מתחזק לדבק את מחשבתו בנועם זיו השכינה ולהימלט מנסיונות

והעוונות ח"ו. וגם לאחר שכבר השיג בדעתו והתברר אצלו החילוק בין טוב לרע, ומהו טוב ומהו רע, עדיין הוא זקוק לעבודה רבה ויגיעה, ועדיין רבה המלאכה להשאר ולעמוד איתן בבירור הזה. כי יש טוב המעורב בתוך הרע, וכן רע המעורב בתוך הטוב, וישנם הררים של ספקות על כל צעד ושעל הן ברוחניות והן בגשמיות, שכל אלו נמשכים מחטא עץ הדעת, ועל כן מוכרחים תמיד לשבור מסך של חושך לפני שזוכים לאור, כי הרי אין שום אור שלא מכסה עליו חושך, כמו שאמרו בזהר הק' (ח"ב קפד). 'לית נהורא אלא ההוא דנפק מגו חשוכא' וכו' [אין אור אלא זה היוצא מתוך החושך שכיסה עליו]. כמו כן יש ספקות, שאין יודעים מהו האמת ומהו השקר, פעם נדמה האמת לשקר ופעם נראה השקר כאמת, ויש ששניהם אמת, רק שבשניהם, בכל צד, יש תערובת שקר ואין יודעים במה לבחור [אגב, על זה יש מאמר החכם: 'החכם בוחר את הרע במיעוטו' (בית מידות יד.)]. ועוד כהנה וכהנה ספקות מספקות שונים ומשונים המקיפים את האדם בגשמיות וברוחניות, וכן בדברים המשותפים משניהם וכיוצא בזה. העולם מלא וגדוש בספקות ובסוגים למכביר של תהיות ואי ודאויות, כל דור לפי כללות בחינתו, לפי תקופתו, ולפי התיקונים הנצרכים אז מהנבראים, וכן בכל יחיד בפרטות, לפי שורש נשמתו ולפי שורש אחיזת הרע בו. וז"ל האר"י הק' (בשער המצות תחילת פ' ראה. ועוד): "כי כל הנבראים כולם מעורבים מטוב ורע, וצריכים להזדכך" וכו' עיין שם (ועיין בע"ח שער מ"ט סוף פ"ד ועוד), וכל זה נובע מחטא עץ הדעת כאמור (ונכתב בספר ח"ב מאמר ב).

ח. ראה ליקוטי הלכות (הלכות השכמת הבוקר א, ב) וז"ל: 'כי כל הטוב מאתו יתברך, כי אורייתא וישראל וקוב"ה כולא חד, נמצא כשיש בישראל איזה נקודה טובה, דהיינו איזה מצוה או דבר טוב, זה הטוב הוא אחדות גמור עמו יתברך, כי 'טוב ה' לכל', וכמו שכתוב 'טעמו וראו כי טוב ה'', כי כל הטוב שנמצא בכל מקום שהוא הוא הכל ממנו יתברך'. וראה עוד בליקוטי מוהר"ן (סימן ט) ובליקוטי הלכות (הל' חלוקת שותפים ד) וז"ל: 'כי אמת הוא אור ה' יתברך בעצמו כביכול, בחינת ה' אורי', כי ה' יתברך הוא עצם האמת', וכמו שאמר רבינו (שיחות הר"ן סי' נה) שמחמת גודל מעלת עולם הבא אי אפשר לקרותו אלא 'טוב'.

היצר אל 'קרבת אלהים לי טוב', כי בזה הוא נאחז ונדבק בהשי"ת שהוא עצם הטוב שאין לשערו, 'ווייל עצם האמת איז דער בורא עולם. דער עצם הטוב איז דער בורא עולם. מען איז נכלל אין דעם אויבערשטער אליין. אין נועם זיו השכינה'.

מה טוב חלקו ומה נעים גורלו של הבוחר להפנות עורף לפיתויי היצר ולבחור ב'קרבת אלהים לי טוב', לבלות בקדושה את עשרות השנים שירד בהם לעולם הגשמי הזה ולהשתמש בהם להתקרב להשי"ת. כל נקודה של קיום התורה, של קיום המצוות, של סור מרע, כל התקרבות לה', הם הם אמת ויציב ונכון וקיים לעד, ולעומתם כל הבלי העולם שאינם נעשים בהכנה נכונה כדי לגלות את כבוד שמים ולעשות מהם נחת רוח להשי"ת - אין בהם כלום ולא ישאו מאומה בעמלם 'און הלוואי גארנישט, עס איז דאך נאך ערגער ווי גארנישט...!'

לשכב בקבר מתוך תענוג

ולא די לו ליצר הרע שמטמטם את לבו בזה העולם אלא שבסופו של דבר הוא עצמו ממית אותו, ועולה ומקטרג עליו לדונו ביסורים בעולם הבא, כמובא בתיקוני זוהר (תיקון ג' מי"א תיקונים אחרונים) שהקליפה של פגם הברית שוחקת מאותם חסרי דעת ההולכים אחריה, ומראה להם פנים שוחקות בעולם הזה ובעשרו, אבל אחר כך היא הורגת אותם 'חייכת בהון בעותרא בהאי עלמא ולבתר קטילת בהון, ואמאי אתקריאו רביי בגין דלית בהון דעת לאשתזבא מניה' (תיקוני זוהר שם: והיינו שהקלי' מושכת בני אדם אל התאוות של זה העולם ואח"כ הורגת אותם, ולמה הם נקראים תינוקות, כי אין בהם דעת להישמר ממנה).

כי כשהאדם נופל לרשת קליפה זו נדמה לו שיש לו איזה מציאות של הנאה בעולם הזה, איזה תאוה, איזה הנאה, ורק כשעוצם את עיניו ונכנס לשאול קברו אז הוא מבין איך נפל בפח שטמנה לו הסטרא אחרא, ואת גודל הנזק שעשה לנפשו בכל פסיעה ופסיעה שפסע בדרכי היצר רח"ל.

ולעומת זאת אם התאכזר על גופו כראוי, מלווה אותו שמירה זו בזה ובבא עד השכיבה בקבר ממש, כמו שאמרו חז"ל (אבות פ"ו מ"ט) 'בשעת פטירתו של אדם אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד, שנאמר 'בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך' בהתהלכך תנחה אותך - בעולם הזה, בשכבך תשמור עליך - בקבר, והקיצות היא תשיחך - לעולם הבא'.

כלומר, מי שחי חיים של תורה וקדושה, של הליכה בנועם ה', חיים שהם הכנה והליכה לקראת התכלית הנצחית, אזי החיים שלו הם אחרים לגמרי, הסתלקותו היא הסתלקות אחרת לגמרי, השכיבה בקבר היא אחרת לגמרי, והקימה לעתיד לבוא היא אחרת לגמרי, 'עס איז א אנדער לעבן, עס איז א אנדער שטארבן, און עס איז א אנדער אופשטיין...', כששומר הברית נכנס לקברו הרי הוא שוכב במקום נעים כל כך, כל השדין והלילין יראים מפניו בהיותו חתום בחותם ברית קודש, 'ס'איז דאך א גן עדן', אשרי לו.

שומר הברית אין לו שייכות למיתה

ראה מה שלמדונו חז"ל (כתובות קג.) שלאחר הסתלקותו של רבי יהודה הנשיא היה יורד בכל שבת לבוש בגדי חמודות ומוציא את בני ביתו בקידוש היום, והקשו המפרשים איך הוציא ידי חובת קידוש את אנשי ביתו, והרי מת פטור מכל המצוות והפטור מן המצוה אינו מוציא אחרים ידי חובתם, ותירץ בספר חסידים (סי' א'קכט ובברית עולם לחיד"א שם) שהצדיקים היורדים לעולם הם יורדים בלבושיהם הגשמיים כמו אנשים חיים, ולכן הם חייבים בכל המצוות.

וביאור הענין הוא במה שאמר רבי יהודה הנשיא קודם הסתלקותו 'רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה, יהי רצון מלפניך שיהא שלום במנוחתתי', ואכן מיד יצאה בת

קול ואמר 'יבא שלום ינוחו על משכבותם', ואיתא מהמגיד הגדול ממעזריטש (תורת המגיד כתובות שם) שאמר כן כלפי תאוה זו - שלא נהנה בה מהעולם מאומה^(ט), ולכן זכה לנוח על משכבו בשלום מופלג שכזה עד שגם לאחר הסתלקותו היה כמו חי ממש.

וטעם הדבר, כי איתא מהאריז"ל (שער הגלגולים הקדמה כג) שהמיתה היא פירוד הנובעת מחמת ריחוק האדם מהשי"ת, ועל כן אם האדם זוכה להיות מחובר ואחוז בהשי"ת בקדושת הברית אין לו שום צד פירוד וריחוק מהשי"ת בין בחייו ובין לאחר הסתלקותו - תמיד הוא קשור ואחוז בהשי"ת בקשר איתן שלא ינתק, תמיד הוא במדרגת חי ורק נדמה כאילו הוא מת, כי באמת הוא חי לנצח ורק מחמת שאנחנו בעולם של הסתרה ודמיון נדמה לנו כאילו הוא מת, וכמו שאמרו חז"ל 'יעקב אבינו לא מת' (תענית ה:), ופירש רש"י 'סבורים היו שמת', וכך זכו כל הצדיקים - כל אחד לפי אחיזתו במידה זו, להיות חיים וקיימים לעד^(י).

ולעומת זאת מי שלא שמר את עצמו כראוי בפגם זה מעורר על עצמו את אש הגהינום ממש, כמובא בזוה"ק (תרומה רנ:): שבשעה שתפסו חז"ל את יצרא דעריות וביטלו אותו כבה אש של גהינום, כי אש זה מבעיר את כל הדינים 'דאס צינדט אן אלע דינים רחמנא ליצלן'.

ט. וכמובא בספרים הק' (שיח שרפי קודש כי תצא בשם בעל חידושי הרי"ם) על הפסוק 'נקי יהיה לביתו וכו', שהוא מלשון נקי בלא הנאה, כמו שדרשו חז"ל (פסחים כב:): על הפסוק 'ובעל השור נקי' - 'צא פלוני נקי מנכסיו ואין לו בהם הנאה של כלום', וכמו שהפליגו חז"ל (שבת קיח:): במדרגת רבי יהודה הנשיא בקדושה זו, שעל כן נקרא 'רבינו הקדוש' כי שמר את עיניו בקדושה נוראה ולא הוריד את ידו למטה מאבנטו.

י. וכמובא בזוה"ק (בשלח דף מח:): 'יעקב אחיד באילנא דחיי דלית ביה מותא לעלמין דכל חיין בהווא אילנא אשתכללו ויהב חיין לכל אינון דאחידן ביה, ובגין כך יעקב לא מית' [יעקב אבינו נאחז בעץ החיים שאין בו מוות לעולם, וכל החיים נתקנים בעץ הזה והוא נותן חיים לכל הנאחזים בו ועל כן יעקב אבינו לא מת], וכמובא בפרי עץ חיים (שער ק"ש פ"ט) שהיסוד העליון נקרא א-ל חי, והצדיק הדבוק בו נקרא 'איש חי'.

קנייני נצח בעולם של שוא

והנה כמו שנתבאר - בלבול זה הוא טבע העולם. מחטא אדם הראשון ואילך מקיים השי"ת את העולם באופן שהוא מבולבל מאד וכל רגע מעורב טוב ורע. לכן העצה לעמוד איתן מול תערובת זו היא לעצור בכל יום באמצע מרוצת החיים ושטף מים הזידונים של העולם הזה ולחשוב את חשבוננו של עולם, לחקוק שוב בזכרוננו את חיי העולם הבא, לשנן שוב שהעולם הוא שוא, ומרמה את האדם בשוא בלי הרף, וכמו שהתפלל דוד המלך ע"ה 'העבר עיני מראות שוא' (תהלים קיט, לז), 'דער וועלט איז א שוא' ולכן צריך זכירה אחר זכירה בכל יום ובכל שעה, להזכר בכל יום מחדש מעלמא דאתי.

כמובא בדברי רבינו (ליקו"מ סי' נד) שצריך לשמור מאד את מחשבתו לזכור מעלמא דאתי, לעמוד בכל יום בינו לבין קונו לזכור שיש עוד עולם ואנחנו הולכים ומתקרבים אליו בכל עת. לזכור שאיננו כאן אלא בנסיעה ארוכה, 'נאר זיך נישט. נאר זיך נישט', 'פארקויף נישט דעם אויבערשטן פאר קיין שמוץ רחמנא ליצלן, געדיינק וואס דו האסט צו טאהן אוף דער וועלט. נעם זיך א זאך וואס וועט דיר מאכן גליקלאך לעולמי עד ולנצח נצחים' - אל תמכור את השי"ת תמורת טינופת רח"ל, זכור מה תפקידך בעולם, קח לך דבר שיעשה אותך מאושר לנצח.

וכמו שסיפר החסיד רבי אליהו חיים רויזין זצ"ל על שמירת הזמן שראה בעיר אומן בימים ההם, בכל יום בעלות המנחה כשהבעלי בתים סיימו את מלאכתם מיד מיהרו לבית המדרש ומלאו אותו בקולות של תורה ותפילה, תפילת המנחה הייתה נדמית כמו תפילת ימים נוראים ממש ואף יותר מכך, וכשנטו צללי ערב היה ממש הרגשה של נעילת שער - 'הנה עובר וחולף היום', כל אחד היה מחפש במה הוא יכול עדיין למלאות את היום, אם ב'סור מרע' ואם ב'עשה טוב', אם ב'אמן יהא שמיה רבא' ואם בתפילה, מי שהשיגה ידו נתן צדקה, העיקר למלאות את היום.

כל כך מילאה עצה זו את יומם, שעה זו של התבודדות שהיו פונים ומזכירים את עצמם בעלמא דאתי האירה את כל יומם בבהירות נפלאה, לשמור כל יום שיהיה פרוזדור לטרקלין הקרב ובא, כי מלבד חשבון הנפש הכללי לזכור שהוא בעולם חולף ועובר, עשה כל אחד גם את החשבון הפרטי של אותו היום, שהיצה"ר לא יגנוב לו את היום - 'דער בעל-דבר זאל מיר נישט באגנב'ענען דעם טאג', שאזכה למלא אותו בתורה ותפילה כראוי לו, כי יום מלא תורה ותפילה הוא יום חי וקיים לעלמי עד ולנצח נצחים.

כך מלקטים את נקודות האור מכל חלקי החיים

והנה כנזכר שחטא עץ הדעת גרם לערבוביא בבריאה, לכן אחד מעיקרי עבודת האדם הוא לברר נקודות של בהירות, כי אחר הערבוב הנורא שירד לעולם בחטא עץ הדעת חזרנו ונשלחנו שוב לזה העולם הנקרא עולם הברורים כדי לברר בו את הטוב מהרע (ליקוטי תורה פר' בלק ואור לשמים פר' שלח), ובכל בירור אנחנו מעלים את הטוב ועל ידי זה נשרף הרע ומתבטל, כמו שנאמר 'מהאש יצאו והאש תאכלם וידעתם כי אני ה' בשומי את פני בהם' (יחזקאל טו, ז, וכמובא בליקו"מ סי' יט).

ועבודה זו היא בכל חלקי הקדושה. הן כשהאדם עוסק בתורה, יראה לברר לעצמו את לימודו שיהיה נהיר ובהיר כראוי, כשמסיים איזה סוגיא בגמרא יראה שתהיה הסוגיא בהירה וברורה, כל קושיא וכל תירוץ יהיה בהיר, כל הלכה וכל דין יהיו ברורים כל צרכם, כשהאדם זוכה לאיזה נקודה של בהירות קנה לעצמו קנין נצחי של טוב מבורר ונהיר, ולעתיד לבוא יהיה נעשה מנקודה מבוררת זו השגות אלוקות ממש. וכך הוא בכל לימוד שהאדם לומד, תמיד יחפש ויברר לעצמו איזה בירור טוב, לרכוש לעצמו עוד נקודה של בירור, עוד נקודה של דעת בהירה, עוד נקודה של תורת אמת, עוד נקודה של דעת אלקים או שכל רוחני שרכש והכניס לקרבו ולפנימיותו.

וכמובא בספר המידות (ערך לימוד אות י) 'כל ידיעה במשפטי התורה - הן מצוות שבין אדם לחברו הן מצוות שבין אדם לקונו, הידיעה הזאת בעצמה היא הצלחת הנפש', והוא גם כן בדרך זו, כי קודם שזכה לבהירות זו הייתה נפשו מעורבת טוב ורע, וכעת שעשה עמו השי"ת חסד נפלא והתרחק מעוד נקודה של ספק במשפטי התורה ונעשה ממנה נקודה של דעת תורה שמסר לנו השי"ת מסיני, בזה בירר והפריד מנפשו עוד נקודה של רע, אשר אין לך הצלחה גדולה מזו.

כל נקודה של אמונה מאירה את נפשו באור נצחי

וכן בהארות של קרבת ה'. כשזוכה והשי"ת מאיר לו איזה הארה בעבודת ה'. וביותר הדבר מצוי כשעוסק בספרי הצדיקים, או בתפילה והתבודדות בינו לבין קונו ובאמירת תהלים וליקוטי תפילות, אם זוכה ולבו מאיר בבהירות וחשק במעלת איזה מידה טובה, או בבהירות של מיאוס ברע, להזהר ולסור מדברים המרחיקים אותו מהשי"ת, כל הארה שהוא זוכה - ישים על לבו לזכור, שהיא הארה נצחית שזכה לברר מתערובת טוב ורע.

וביותר הדברים אמורים כשזוכה ומאיר לו נקודה של בהירות באמונה הק', כגון שתופס בדעתו מגדולת ה', או ממיאוס העולם הזה, או איך כל העולם מושגח בהשגחה פרטית, ועוד ועוד נקודות של אמונה שהם ממש קנין נפלא לנפשו אשר אין לשער את גודל ערכו. כי אף על פי שאנו מאמינים בני מאמינים, וכל אחד מאמין שאין עוד מלבדו, אבל כשם שהאור העולה מנר קטן אינו דומה לאור העולה מאבוקה גדולה, כך היא האמונה - אף על פי שעצם האמונה שזכה כל אדם מנעוריו גדולה מעלתה עד מאד, אבל אין מדרגה דומה לחברתה במדרגות האמונה, וכמה שמגדיל ומאיר בנפשו עוד חלקי בהירות באמונה - על ידי זה הוא מאיר את כל חלקי חיו בלי שיעור, עד שזוכה לתכלית שלמות האמונה שהיא שיר חדש שיתער

לעתיד מתכלית שלמות האמונה, כמו שנאמר 'תבואי תשורי מראש אמנה' (שיר השירים ד, ח) (א¹).

וכן היה נוהג רבינו הק', בכל פעם שזכה לאיזה נקודה של דעת ובהירות בהשי"ת היה נעמד על מקומו בתפילות ותחנונים בבכיות וזעקות להשי"ת בלי שיעור, ולא היה זז ממקומו עד שזכה להשיג השגה זו בשלמות ממש לפי מדרגתו, ונקודה דקה זו שהאירה לו מתחילה, התרחבה והתחדדה כראוי בשכל הנקנה שהוא חי ובהיר לעלמי עד (ב²).

אין לזלזל בשום נקודה של דעת

ולהיפך עם כל החיפוש אחר בהירות שלמה, צריך ליזהר שלא לזלזל בכל נקודה של בהירות שקיבל בגדולת השי"ת ובתורתו, אם זכה לאיזו נקודה של בהירות בגמרא ברש"י ובתוספות, שמע איזה דבר תורה והתיישב החידוש על לבו, זכה לאיזה הרגשה בגדולת ה' או בסור מרע ועשה טוב, בכל הרגשה כזו יזהר לחקוק אותו על לבו בבהירות גדולה (ג³).

יא. וכמבואר בליקוטי מוהר"ן (סימן סד) שפסוק זה מדבר מהניגון של המדרגה העליונה של אמונה של אין סוף ממש, שלא תתגלה אלא לעתיד לבוא וכל החכמות כולם בטלים אצל ניגון זה.

יב. ענין שכל הנקנה מבואר בליקוטי מוהר"ן (סימן כה) שקונה את השכל בשלמות כל כך, עד שמתקיים בו לאחר הסתלקותו.

יג. עד כמה חשובה כל ידיעה חדשה בתורה, אנו למדים מסיפור נפלא המובא בירושלמי (שבת פרק המוציא י"ן): 'רבי אבהו נחת [ירד] לטבריה, חמוניה תלמידיו דרבי יוחנן אפוי נהירין [ראוהו תלמידי רבי יוחנן שפניו מאירים], אמרין קומי רבי יוחנן: אשכח רבי אבהו סימא [אמרו התלמידים לפני רבי יוחנן רבם: מצא רבי אבהו אוצר], אמר לון למה, אמרין ליה אפוי נהירין. אמר לון, דילמא אורייתא חדתא שמעתה [אמר להם רבי יוחנן לתלמידיו למה אתם סבורים כן, אמרו לו פניו מאירות ובוודאי זה מחמת אוצר שמצא. אמר להם רבי יוחנן, שמא ידיעה חדשה בתורה נודעה לן], סליק לגביה, אמר ליה מאי אורייתא חדתא שמעת [עלה אליו רבי אבהו, שאל לו רבי יוחנן איזו תורה חדשה שמעת] אמר ליה, תוספתא עתיקא שמעית [אמר לו שמעתי ברייתא ישנה], וקרא עלוי [עליו]: 'חכמת אדם תאיר פניו', כל כך שמח רבי אבהו עם נקודה אחת של תורה.

וכמובא בזוה"ק (רע"מ פנחס רמד.) 'מאן דמזלזל בפירורין דנהמא וזריק לון באתר דלא אצטריך האי, כל שכן מאן דמזלזל בפירורין דמוחא וכו', וכל שכן וכל שכן מאן דמזלזל בפירורין דנהמא דאורייתא, דאינון קוצי אתוון ותגי אתוון', כלומר, כשם שאסור להשליך בזלזול פירורי לחם, וכל שכן פירורי מוח בפגם הברית, כל שכן שצריך ליזהר משנה זהירות שלא להשליך בזלזול פירורים של תורה, אלא לייקר ולכבד פירורי דעת אלו, לחקוק אותם בדעתו לטעום בהם את טעם אור האמת.

וגם אם נופל אחר כך מבהירות זו או שוכח מאותה דעת, ידע ויאמין שאותה הדעת שרכש עומדת לו לעולם זכה ומבוררת, כמובא בדברי האריז"ל (שער המצוות ואתחנן) שכל נקודה של תורה שהאדם לומד בזה העולם עומדת לו לעד, וגם אם שכח אותה יזכירו לו אותה לעולם הבא, וכמו שמאריך בזה רבינו ז"ל בכמה מקומות (ראה שיחות הר"ן סי' כו ועוד), ואפילו על רצון טוב אמרו בזוהר הק' (תרומה קנ:) 'לית רעותא טבא דאיתאביד', כלומר, אין רצון טוב שנאבד, על אחת כמה וכמה בנקודה של דעת שהתייגע עליה עד שנעשית חלק מנפשו.

קנאות ואכזריות המזכים בפנים של תורה

עוד כח עצום יש בתיקון זה. כי הנה אמרו חז"ל (כבא בתרא יב.) 'אף על פי שניטלה נבואה מן הנביאים מן החכמים לא ניטלה', ובאר הרמב"ן שאין הכוונה שנשארה אצל החכמים נבואה ממש, אלא נבואה שהיא בדרך חכמה, ובאר בפרי צדיק (קדושת השבת מאמר ז, הוספות לספר שיחת מלאכי השרת ועוד) שעיקר החכמה היא שמסיר מעצמו רוח שטות, כי אמרו חז"ל (סוטה ג.) 'אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות', כלומר שכשהאדם עומד בנסיון מתלבשת בו רוח שטות להביאו לידי עבירה, ולכן כשהאדם עומד בנסיון הוא מסיר מעצמו עוד מדרגה של רוח שטות ומתלבש כנגדה ברוח חכמה, וזה

שהודיעו חז"ל שכשהאדם זוכה ומחכים עצמו בעמידה בנסיון, על ידי זה הוא זוכה לנבואה של חדרי תורה.

וכמובא שיש שבעים פנים לתורה (זוהר בראשית מז:), וכשהאדם מסיר מעצמו רוח שטות זו, הוא זוכה לאחת מפנים של תורה, וכשזוכה לפנים של תורה כל לימודו הוא אחר לגמרי, כי כשזוכה אפילו לאחד משבעים פנים אלו יכול לעסוק בתורה בנעימות שכזו כל מה שהוא לומד מאיר לו לפי פנים אלו, כשהוא מתבונן באיזה פרשה בתורה עולים לו עשרים דיוקים וכולם מתבארים באופן נפלא על פי אותו פנים וגוון שזכה לו, וכן הוא בכל חלקי התורה – כולם מאירים לו בבהירות נוראה באותו פנים, לפי אותו מהלך ויכול לדרוש בכלם דברי אלהים חיים.

וטעם הדבר, כי באמת לכל אחד יש פנים של תורה לפי שורש נפשו, ועליה חופה ומכסה רוח שטות מאותה מדרגה של רוח חכמה, כמובא מהאריז"ל (ספר הליקוטים ויצא ועוד) שתמיד הקליפה קודמת לפרי, ועל כן יש לכל אחד זוהמא וחן של שקר מיוחד לו לפי שורש נשמתו, וכמה שזוכה להסיר ממנו קליפה זו של רוח שטות, כך זוכה לפנים של תורה שהם רוח חכמה, ועל ידי זה דברי התורה מתרבים ומתברכים אצלו בלי שיעור, לפי אותם פנים של תורה. וכמובא מהבעל שם טוב (י"ד) ש"רבי" הוא מלשון רביה, שדברי התורה פרים ורבים אצלו, כי הוא תמיד מוסיף ומחדש בהם בגוון של אותו פנים של תורה שזכה להם.

וביתר הרחבה מתבאר הענין בליקו"מ (ח"ב סי' לב) שעיקר הפנים של תורה הם על ידי שמקנא על כל שמץ פגם וטומאה. כי הצדיקים זוכים לפנים של תורה – כל אחד לפי קדושתו וטהרתו, ובפרט לפי אחיזתו בקדושת הברית, כי לפי קדושתו וטהרתו כן זוכה האדם לבחינת משיח השורה על פנים של תורה, כמו שכתוב 'ורוח אלקים מרחפת על פני המים' – שהיא רוחו של משיח

המרחפת על פני התורה (כמובא בזוהר ויחי רמ. ובתיקוני זוהר תיקון לו דף עז:), ורוח זו היא רוח קנאה המקנאת על כל פגם וקלקול בברית זו שבין ישראל לאביהם שבשמים ואפילו שמץ שבשמץ של זנות מקנא עליו רוח זו. נמצא שלפי אותה קנאות ואכזריות שמקנא בעצמו על כל שמץ של קדושת הברית כך זוכה לפנים של תורה.

וכן מבואר עוד ענין זה בדברי רביה"ק במקום אחר (ליקוטי מוהר"ן סי' כז) כי הנה י"ג מידות שהתורה נדרשת בהם נמשכים מי"ג תיקוני דיקנא שנקראים 'הדרת פנים - זקן' (שבת קנב. וכמבואר בזוהר אחרי סב. עץ חיים שער כו פ"ג ועוד), ואי אפשר לזכות להדרת פנים זו אלא על ידי תיקון הברית, כמו שנאמר 'הוד והדר לפניו - עוז וחדוה במקומו', כי הברית נקראת עוז וחדוה, עוז על שם שמתגבר על יצרו בתוקף ועוז (כמובא בתיקוני"ז לג עה.), וחדוה על שם שהברית היא שמחת השכינה הק', השמחה על כל אחד מישראל השומר את בריתו כראוי.

ואכן בים סוף שהיו ישראל בצר ובמצוק, נתגלה על הים קדושת הברית כמו שאמרו חז"ל (ב"ר פז, ח) על הפסוק (תהלים קיד, ג) 'הים ראה וינוס' - ראה ארונו של יוסף שנאמר בו 'וינס ויצא החוצה' (בראשית לט, יב), כלומר שראה את הבריתה שברח יוסף מפני העבירה ונפחד ממנו ונקרע לגזרים לפני בני ישראל (טו).

והוא גם כן בדרך זו, כי באמת בשלש עשרה מדות של תורה כלולות כל התורה שבעל פה, כל מפרשי התורה - תנאים ואמוראים, ראשונים ואחרונים,

טו. ובזה מבאר בפרפראות לחכמה את מאמר חז"ל על פסוק זה 'הים ראה וינוס, מה ראה - ברייתא דרבי ישמעאל ראה' (מובא בספר מדרש פליאה, ובספר מדרש יהונתן לרבי יהונתן אייבשיץ פר' בשלח ועוד ספרי דרוש), שלכאורה אין לו הבנה מה שייכות יש לקריעת ים סוף עם ברייתא דרבי ישמעאל המסדרת את שלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהם. אבל על פי דבר רבינו מבואר הענין היטב, כי הים ראה את שלש עשרה מדות של רחמים שזכו ישראל בכח שמירת הברית של יוסף הצדיק, ובזה סרו מעליהם כל הדינים.

כולם כלולים ב"ג מידות אלו. ולכן כשמקדש עצמו מלמטה בקדושה זו, הוא ממשיך על עצמו יותר את אחת משבעים פנים של תורה הנמשכים מרחמי השי"ת הכלולים בשלש עשרה מדות של רחמים, לרחם עליו שיזכה גם הוא לחלק שלו בתורה ויוכל להשיג את כל חלקי התורה שכולם כלולים בשלש עשרה מדות אלו שהתורה נדרשת בהם.

זכור ושנן שהנך 'ממלכת כהנים' ולא 'עבד עבדים'

ועיקר הבהירות שצריך האדם לחפש בכל עת היא שיהיה בהיר לו שהוא חלק מ'ממלכת כהנים וגוי קדוש', לחזור ולשנן את עצם ידיעה זו שהשי"ת בחר בנו להיות לו לעם למלוך על עצמנו ועל כל חלקי העולם וקבע בנפשינו את כח המלוכה, 'ס'איז אגעוולדיג'ע זכיה אז מיר ווייסן פון דעם, מען דארף דאס נאר מקיים זיין', לחזור ולשנן, שהשי"ת בחר בנו להיות לו 'ממלכת כהנים' וגם הודיע לנו זאת שוב ושוב בכמה וכמה דרכים 'ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש', ואל לכם להיות עבדי עבדים לתאוות מזוהמות כאלו.

כי ראשית מלכות האדם הוא להיות מלך על עצמו, לעמוד על דעתו ודעת קונו להעמיד גדר ולעמוד בפרץ, ועל כן כשנח ראה את מעשה חם כמה הוא עבד לתאוותיו אמר מיד 'עבד עבדים יהיה לאחיו', 'ביסט דאך א עבד למלאות תאוותך', כי אם האדם אינו מושל בעצמו אלא נכנע כעבד לתאוות גופו לפני כל תאוה'לע, הוא מסיר מעצמו את כח המלוכה.

ובזה יש לפרש את טענתם של אחי יוסף כשבא והודיע להם שהם עתידים להשתחוות לו, כי הנה אמרו חז"ל (בראשית רבה ז, ג) שיוסף הצדיק זכה להיות מלך על כל ארץ מצרים בזכות קדושת הברית, ובכח קדושה זו היה יוסף מלוכש ברוח הקודש, כל תנועה וכל הסתכלות שלו הכל היה ברוח הקודש (כמובא בפרקי דרבי אליעזר פרק לח), ועל כן אהב יעקב את יוסף מכל בניו כי בכל

פעם שראה אותו היה מתמלא רוח שמחה גדולה כמי שלא טעם צער מימיו, ולכן כשהודיע לו יוסף את חלומותיו ידע כי הוא עתיד למלוך על אחיו.

אבל עם השבטים נהג השי"ת בהנהגה אחרת והסתיר מהם את מעלת יוסף הצדיק בנפלאות תמים דעים, ולכן לא ראו בו שום אחיזה מיוחדת בקדושת הברית אלא נדמה להם להיפך ח"ו שאינו עומד כראוי במדרגה זו^(טז), ולכן כשהודיע להם את חלומו שהוא עתיד למלוך עליהם תמהו ואמרו 'ויאמרו לו אחיו המלך תמלך עלינו אם משול תמשל בנו' (בראשית לז, ח), כלומר וכי אתה מולך על עצמך שאתה בא למלוך עלינו, וכי אתה מושל על עצמך שתוכל למשול בנו. כי ראשית הממשלה היא למשול בעצמו ואם הוא מושל על עצמו ועל יצרו הוא יכול לאחוז גם בממשלה גדולה ורחבה, אבל אם בינו לבין עצמו הוא עבד עבדים איך יסכון למלכות, 'ווען א מנטש איז מולך אויף זיך איז ער א מושל, און אז נישט איז ער א עבד'.

וילכו אחורנית, על מה ולמה?

ויותר מזה כתב האלשיך הק' (בראשית ט, כג) לפרש את הנהגת שם ויפת כשבאו לכסות את אביהם 'ויכסו את ערות אביהם ופניהם אחורנית וערות אביהם לא ראו', כלומר שהסכו את פניהם והלכו לאחוריהם כדי שלא יראו את ערוותו, והקשה האלשיך למה היו צריכים להסב את פניהם די להם שיעצמו את עיניהם, ותירץ ששם ועבר ידעו מאבותיהם את מעלת צלם אלהים השורה על פני האדם, ולעומת זאת את גנות כל מראה שאינו הגון, ולכן הסכו את פניהם, כדי שלא לפגום את הצלם אלהים בראיה שאינה טובה - אע"פ שעיניהם עצומות ואינם רואים מאומה, בכל זאת נזהרו שלא לבזות את הצלם

טז. וכמובא בפרי צדיק (פ' בראשית אות טו) שחשדו את יוסף בפגם זה, כי הוא הביא את דיבתם רעה אל אביהם שהם נושאים עיניהם בבנות הארץ (כמובא בבראשית רבה פד, ז), והם ידעו מעצמם שהם נקיים מזה [כמובא במדרש שם], ולכן סברו שמאחר שכל הפוסל במומו פוסל בוודאי אינו נקי מזה.

אלהים השורה על פניהם ולא לטמטמם אותו במראה אסור, צאו וראו עד כמה עלינו לחוש מכל מראה שאינו כהוגן עד שאפילו אם איננו רואים אותו, אבל 'אלוהיהם של אלו שונא זימה...'.¹

וכן בנח עצמו מובא בזוה"ק^(י) שעל כן היו בתיבת נח שלשה מדורים - תחתים שניים ושלישים, כנגד שלשה מדרגות שבנפש האדם, כי בדור המבול קלקלו את כל שלשת המדרגות שבנפשם, תחילה פגמו במח בהסתכלות אסורה, כמו שנאמר (בראשית ו, ב) 'ויראו בני האלהים את בנות האדם' וכו', אחר כך פגמו בלב בהלכם אחר תאוות ליבם, כמו שנאמר (שם פסוק ה) 'וכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום', ואחר כך פגמו במעשיהם, כמו שנאמר (שם פסוק יב) 'כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ', והם כנגד שלשה מדרגות שבנפש האדם^(י), ולעומתם נח תיקן בשלמות שלש מדרגות אלו, והשלים את נפשו בשלמות נוראה, ולכן בנה תיבה שתעמוד בפני המבול וסידר בה שלשה מדורות - תחתים שניים ושלישים כנגד שלשה מדרגות אלו.

ואכן בשכר זה נאמר בו 'נח מצא חן בעיני ה'', שהוא החן הגדול בעולם - שמוצא חן בעיני השי"ת בעצמו כביכול, כי אם האדם היה יודע איזה חן ואיזה נועם היא הפרישות שפורש מאיזה תאוה, 'וואלט ער גטאנצט אין די לופט מחמת שמחה', לבו היה שמח ללא הרף בשמחה זו שהנה עשה נחת רוח להשי"ת והציל גם את נפשו מרדת שאול בחיים ולאחר מיתה, ואם אמנם גויי הארצות אין להם שום השגה בנועם ה', וכמו שרץ המתגולל ברפש וצואה שנוח לו ברפשו ובזוהמתו ואין שום דרך להטעימו טעם נועם, אבל אנחנו הלא נתן לנו דעת להבדיל בין קודש לחול ובין אור לחושך, וגם נתן לנו

יז. עיין זוהר רע"מ כי תצא רעח: ובשערי אורה שער ה ד"ה נמצאת למד.

יח. ושלש מדרגות אלו הם כנגד שלשה מדרגות חב"ד חג"ת ונה"י, כמובא בספה"ק, שהעינים הם כנגד המוחין שהם ספירות חכמה בינה ודעת, לב כנגד ספירות חסד גבורה ותפארת, והרגליים כנגד מדות נצח הוד יסוד ומלכות [עיין אד"ז רפט. עץ חיים שער כז פ"ב, קה"י ערך עיני ה'].

בחירה להיות מלאכי אלקים ממש בזה העולם, בוודאי עלינו לדרוש את כל שבכוחנו איך להמשיך עלינו קדושה וטהרה.

לעתיד נראה את גודל ההבל הבלים של התאו'לאך

ולעומת זאת תכלית ההיפך מבהירות דקדושה הוא רוח שטות, שמתלבש בו רוח שטות לחפש את הרע המעורב בטוב, לעסוק בו ולקבל ממנו חיות ורוח חיים, כמו שאמרו חז"ל (סוטה ג.) אין אדם עובר עבירה א"כ נכנס בו רוח שטות. כי רק לעתיד יראו את גודל השטות שהבעל דבר מסמא את עינו לחמוד איזה תאוה'לע וכעת הוא מצייר לו כאילו יש בה איזה מנוחה ועונג, ורק לעתיד יראה כמה הוא הבל הבלים אין בו ממש, 'לעתיד וועט מען זען וואס פארא מין שטות דאס איז, וואס פארא מין שקר דאס איז, וואס פארא מין גארנישט, סאיז דאך גארנישט מיט גארנישט...'

ועיקר הבהירות דקדושה היא ידיעה זו. לזכור שהשי"ת נתן לנו מתנה עצומה לדעת ש'אלהינו שונא זימה' (סנהדרין צג.) והוא מצוה עלינו להתרחק בכל כוחנו מהזימה ומכל הדומה לה. אין לנו מושג כמה גדולה מתנה זו שעשה עמנו השי"ת שנתן לנו תורת אמת והודיע לנו שהוא שונא זימה, ורק לעתיד נדע את גודל הידיעה הזאת, אשרינו שאנו יודעים מאמת זו.

חינם נמכרתם

וכל כך מטמטם היצר את לב האדם בערכוב זה עד שלוקח את הדבר היקר ביותר שהוא קדושת הברית ומסית את האדם למכרו חינם אין כסף, כמו שאמרו חז"ל (ילקוט שמעוני ישעיה רמז תלז) שעל כן נקרא השאול תחתית בשם 'גי הינום' - כי יורדים בו על פגם זה הנקרא 'עסקי חינם', כי כשנכנע לפני תאוה זו הוא נוטל בידו חינם ואף גרוע ממנו ומחליף אותו בעד השי"ת ותורתו הק', 'מען קומט לעתיד זעט מען אויף וואס האט ער פארביטן דעם

בורא עולם, פאר שמוץ... עס איז דאך חנינם, און נאך ערגער ווי חנינם... געוואלד וואס האסטו געטאהן...'

וכן ראיתי בעיני, באחד הימים נכנסתי למכונת [טעקס"י] וראיתי שם עיתונים מתועבים, ראיתי להוכיחו בדרך כבוד, ואמרתי לו: 'אם רצונך בידיעת הנעשה ונשמע בעולם קנה לך עיתונים חרדים, ומה לך עם עיתונים הראויים לדור המבול', השיב לי הלה: 'דור המבול? יותר גרוע', שאלתי אותו אם כן מדוע אתה לוקח אותם? השיב לי: 'בתחנת הדלק [געזו סטאנציע] נותנים אותם בחינם...'

צא וראה את כוחו של אותו חנינם, ועל מה אנו נמכרים - כל אחד לפי מקומו ומדרגתו. על עסקי חנינם ממש... אנו הולכים אחר פיתויי היצר כי נותנים אותם בחינם... דבר שלא היינו נותנים עבורו מאומה, אבל מחמת שהיצר נותן אותו בחינם אנו נותנים עבורו את היקר שבערכין, וכמו שהיה זועק רבי יונה לבל ע"ה 'פאר וועמען פארקויפטסטו זיך', 'פאר וואס פארקויפטסטו זיך' - למי אתה מוכר את עצמך ועבור מה אתה מוכר את עצמך.

ובחירה זו מסורה לכל אחד, כל אחד הוא עולם מלא ממש ונותנים לו את הבחירה אם להעלות את העולם לטוב או להביא להשמדתו ח"ו, וכמו שהמליץ הרב מטשערין זצ"ל על לשון הפסוק 'שומר ה' את כל אוהביו ואת כל הרשעים ישמיד', שלכל אחד יש בחירה אם להיות מאוהבי ה' שהוא שומר עליהם, או מהרשעים המסורים להשמדה, 'קלייב זיך אויס וואס וילסטו זיין - פון די 'שומר ה' את כל אוהביו' אדער פון די ו'את כל הרשעים ישמיד'.

והרי כל אדם הוא עולם מלא, כמובא באבות דרבי נתן (פרק לא) שכל אחד מישראל הוא גדול כמו כל הבריאה כולה, והנה השי"ת נותן לו את הבחירה מה יעשה עם בריאה זו אם לטוב אם למוטב, 'פאר וועמען גיבסטו אוועק די בריאה - פאר די שדים מיט די סטרא אחרא, אדער דו געבסט דאס פאר אהבת ה'. ליב האבן דעם אויבערשטן. אוהבי ה' שנאו רע'.

כך זוכים לטעם גן עדן

לכן אם רוצה האדם לטעום טעם גן עדן ונעימות דקדושה, אין לו שום דרך אלא לתפוס כלי מלחמתו בידו, לחגור על מתניו חרב נוקמת נקם ברית, ללחום מכאן ולהבא בכל נקודה של רע, לדחות בכל כוחו כל מחשבה והרהור של רע ולהחזירו אל הקדושה. בכל הסתה שהיצר מסיתו להגביה את עיניו ולפתוח את אזניו, יענה נגדו בעזות לדחות ולסלק כל סרך של שייכות עם הרע.

כי אי אפשר לבוא לנעימות זו של עבודת ה' אלא על ידי עזות ואכזריות - שמתאכזר על גופו ומונע אותו מללכת אחר תאוותיו, כי כשהתאוה מתגברת על האדם מצייר לו היצר כאילו אם ידחה אותה מאבד הוא בידיים נעימות מופלגת, ורק לאחר שהולך אחריהם כעבד נרצע הוא רואה כמה איבד כשהולך אחריהם וכמה שקר דימה לו היצר בדמיונותיו. נמצא שההולך אחר יצרו הוא סותם את לבו באכזריות כזו שלא לרחם על בשר גופו העומד על פתחה של גהינום ולהתייטר ביסורים נוראים בזה ובבא על כל מחשבה דיבור ומעשה אשר לא כדת. ולא עוד אלא שאכזריות נוראה זו נדמית לו כאילו היא רחמנות. לכן הדרך היחידה היא להתלבש ברוח של אכזריות דקדושה ובזה לדחות את היצר.

מאכלים ערבים מלאים בסם המות

ועומק הענין מובא בדברי רביה"ק (ליקו"מ ח"ב סי' ח) שכשהדעת מתמעטת יש לסטרא אחרא יניקה ממנה והאדם מאבד את הרחמנות, ואף הרחמנות הנשארת בו נעשית לאכזריות, כמו שנאמר (משלי יב, י) 'רחמי רשעים אכזרי', כי דרך הסטרא אחרא להפוך את הרחמנות לאכזריות ואת האכזריות לרחמנות, וכך היא לוקחת את האכזריות הגדולה ביותר - להפוך את האדם לאומלל עלי אדמות, ומציירת אותה כאילו הוא רחמנות.

הא למה זה דומה, לרואה אדם רעב ומביא לו מיני מאכל ערבים להשביע רעבונו אך מעורב בהם סם המות, שאף על פי שנראית פעולתו כרחמנות הרי היא אכזריות נוראה. כך ממש הוא מעשה הסטרא אחרא שמביאה לאדם תאוה סרוחה העתידה להביאו לשאול תחתית ממש, אלא שהיא מכסה אותו בדמיונות של תענוגות בני אדם, ובזה הורגת אותו מיתת עולם. וכי זו היא רחמנות, הלא אין לך אכזריות גדולה מזו. 'מען נעמט אזא רחמנות, וואס פון אזא רחמנות ווערט מען אום גליק'לאך, און זיי זאגן אז עס איז א רחמנות'.

וכן להיפך את הרחמנות המעולה ביותר, להניח מחמדי עולם ולהתדבק בנועם ה', שלעתיד ישמחו את לבו בשמחה שאין לה שיעור על כל נקודה של התגברות היצר 'ער וועט טאנצאן אין דער לופטן לעתיד מיט וואס פארא רחמנות ער האט געטאן אויף זיך, וואס פארא מין אלוקות האט ער אריין געבראכט מיט דעם וואס ער האט אפגעטאן מיט די גדר ערוה'. ואת הרחמנות הנפלאה הזו הם מכסים ברחמנות מדומה שהיא אכזריות, ומפתים אותו לרחם על עצמו ולא לנהוג בה. 'דאס איז רחמנות? הייתכן?!' (יט).

גודל רחמנותו של פינחס קנאה

וכן מצאנו בפנחס שהיה תכלית הרחמים על ישראל^(ט), והנה כשפגמו ישראל בברית קודש נטל רומח בידו והרג את זמרי בחרב נוקמת נקם ברית.

יט. כשמשרין את התאוות ואין מרחמים על הדמים העכורים, ובזה מתאכזרין על התאוות הגופניות המטונפות - נדמה שזו אכזריות, בשעה שע"ז זוכה לזיכוך נפלא שמזדכך מזוהמת הנפש, ונתקיים בו 'ומבשרי אחזה אלוה' (איוב יט, כו), שע"י קדושת הבשר זוכין לאלקות, כי 'ברית' פירושו התקשרות. וכל מה שאדם משבר את ההתקשרות של הסטרא אחרא, זוכה להדבק ולהתקשר לבוראו לעד ולנצח נצחים, היפך התאוות שכל כולם הם לרגעים, וסופם כליון ואבדון וסרחון, אוי לאותה בושה, 'ואין בושת אלא במקום עדיין'. וכשנולד יוסף אמרה רחל 'אסף אלקים את חרפתי' (בראשית ל, מ), כי עיקר הכבוד דקדושה ועיקר הכבוד שמכבדים את השי"ת - הוא ע"י שמירת הברית (אוסף מכתבים ח"ב מכתב קיד). כ. כמובא בספרי (האזינו שכו), וכמובא בזוה"ק (כי תשא קצ). שפנחס זה אליהו המעורר רחמים על ישראל מדור לדור.

שלכאורה נדמית כהנהגה של נקמה ורציחה, כנוטל את מידת הדין לכלות ולהכרית את הרשעים באכזריות כראוי להם. אבל באמת בכל ימיו היה פנחס כופה את יצרו, ונוהג בעצמו אכזריות מדומה זו, למנוע מגופו תאוות והנאות שנראה שיש בהם איזו עריבות ומתיקות וסופם אכזר ומר ממות, וריחם על עצמו שלא ילך לפי שאול בזה ובבא עבור תאוה קלה, ומתוך אותה רחמנות אמיתית הסתכל על מעשה זמרי בן סלוא, באיזה שאול תחתית הוא מפיל את עצמו ומושך עמו את כל ישראל בחבלי העוון, וכל כך גאו הרחמים בלבו באהבת ה' ועמו בית ישראל, עד שנטל ברחמיו את הרומח ודקר בו את שניהם להצילם מרדת שחת. 'אין זיין רע האט ער געמאכט די זעלבע נקמה. די זעלבע רציחה. די זעלבע אכזריות. און דאס איז די גרעסטע רחמנות אויף כבוד שמו יתברך, אויף כלל ישראל, און אויף די גאנצע בריאה. דאס איז רחמנות!'

וביותר אם נתבונן בתכלית הטוב שהביא עליו ברחמנות זו שעשה בלבוש של אכזריות. כי הנה כתבו גורי הארזי"ל^(כא), שעל ידי שהרג את זמרי בן סלוא התלבשה נשמת זמרי ברבי עקיבא, ואחר כך עמד בנסיון נורא לילה שלם ותיקן את נשמתו בזיכוך שלם, ועל ידי זה חזרה והתגלתה קדושת נשמתו של זמרי בן סלוא, כי באמת נשמתו של זמרי הייתה גדולה מאד, ולא לחינם היה נשיא מישראל, ולכן כשתיקן אותה פנחס ואחריו רבי עקיבא, עלתה למדרגה נוראה מאד להיכלל ברבי עקיבא. נמצא שעשה עמו בזה טובה שאין לשער כשהרג אותו בחרב נוקמת נקם ברית, כי על ידי זה הכין אותו שיוכל להתעבר בנשמת רבי עקיבא ולהזדכך במדרגה נוראה מאד.

עיקר התיקון לימי השובבי"ם

בימים אלו אנו עוסקים לטהר את הנפש מפגם זה, ואכן רבותינו מצוקי ארץ מדור דור יסדו לנו תיקונים נוראים לתקן עוון זה, אבל עיקר התיקון הוא

כא. גלגולי נשמות להרמ"ע ערך כזבי, ובעמק המלך שער ה פרק סט, וכמו שהזכירו ממעשה זה באבות דרבי נתן (פט"ז מ"ב) נדרים (דף נ: :) עבודה זרה (דף כ:).

לטהר ולנקות את עצמו מהזוהמה שנדבק בה ולהסיר ממנו כל ריח של זוהמה וטינוף של פגם זה.

משל למה הדבר דומה, למלך שישב עם שרים ונכבדי ארץ, כולם יושבים בכבוד הדר מלכות ומדברים באימה וכבוד לפני המלך, והנה נכנס בן המלך מלא טינוף ולכלוך מראשו ועד רגליו, כל צורתו אומרת לעג וקלס וחילול כבוד אביו ומעמד המלוכה. אמנם מיד כשרצה המלך להענישו כראוי לו נפל הבן לרגלי אביו והתחנן על נפשו וביקש מחילתו שיתרצה ויתפייס לו, ואכן התרצה לו המלך וסלח לו, אלא שאמר לו 'בני אהובי, אחר שסלחתי לך עליך לרחוץ את עצמך, שלא תשאר בטינוף מבייש כזה...!'

כך אנחנו כלפי אבינו מלכנו, כי בוודאי עלינו לראות להשתדל לתקן את אשר שיחתנו, אבל עיקר התיקון הוא לטהר את נשמתינו מזוהמה זו שדבקה בה, כי מלבד עצם החטא והקלקול שגרמנו בעולמות העליונים בפגמים נוראים שאין לשער - גם טינפנו את נפשינו בטינוף נורא וכיסינו את נשמתנו ברפש על רפש, לכן הדבר הראשון הוא לטהר ולנקות את נשמתנו מטינוף זה, על ידי שנשמור את עצמנו מכאן ואילך שלא ללכת אחר שום אחיזה של רע ח"ו. 'דאס איז די בעסטע רחיצה. נעמען דעם עתיד און פארעכטן דעם עבר.'

כי עיקר הדרך להסיר זוהמה זו הוא על ידי שיושב ומונע את עצמו מרע, וכמו שאמרו חז"ל (קידושין ט:): 'ישב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעושה מצוה, והוא שבא דבר עבירה לידו', וביותר בדור הזה, שהאוויר מזוהם כל כך וכל רגע יכול האדם לרדת לשאול תחתית ממש, ובכל רגע יש לו בחירה אם להשאר על עמדו או ליפול בנפילה מרה ממות, נמצא שבכל רגע הוא בבחינת 'בא דבר עבירה לידו' ויכול לעשות מצוה ממש בקדושת הברית, ובזה הוא מטהר את נפשו מהטינוף שנדבק בו, 'מען קען דאך דינען דעם אויבערשטן בכל עת ורגע, און מען זוכט פרעמדע תשובות'! ?

כמה עולמות התהפכו כדי להביא אותך לנסיון זה

וכן מבואר בדברי רביה"ק (ליקו"מ סי' כז) שפירש את הדין ודברים שהיה לרבי יהושע בן חנניה עם חכמי יון (כמובא בבכורות ח:), ששאלו אותו איך האדם יכול לתקן ולהוציא את נצוצי הקדושה שנפלו בפגם הברית, והשיב להם: 'בהיינו דעל', כלומר על ידי שנכנסים בלבו הרהורים אסורים והוא שומר את עצמו לסור מרע, בזה הוא חוזר ומתקן את מה שפגם, כי התגברות זו עצמה היא עיקר תיקון פגם זה. 'די גרעסטע תשובה איז דערלאנגען דעם שונא אוו ער האט דעלאנגט'... כשבאה לידו מחשבה זרה והוא תופס את עצמו; 'הרי השי"ת אינו רוצה שאחשוב מחשבה זו ואיני רוצה להרהר בה. אעצור ואחשוב איך להיות איש כשר, אתגעגע להשי"ת, אחשוב איך לעבדו יתברך', בזה הוא נוטל ממש מחשבה פסולה זו שירדה למוחו ומחזירה אל הקדושה.

ויותר ויותר מזה מביא מוהרנ"ת שהתגברות זו היא תיקון אף על הגלגולים שעברו, כי הנה כשהאדם עולה למעלה ומעיינים בדינו ורואים כמה ענשים קשים ומרים הוא צריך לעבור כדי להזדכך ממה שפגם בעולם הזה, עד שאי אפשר לו לסבול מרירות זו, ולכן מליצי יושר מעוררים עליו רחמים להחזירו לעולם הזה כדי שיוכל לתקן את מה שפגם. והנה ברחמי השי"ת הגיע עת התיקון גם לאיזה פגם מסויים שקלקל בגלגול העבר, ועל כן הופך השי"ת עולמות לאין מספר עד שמביא לפניו נסיון כזה כדמות אותו הנסיון שנכשל בו בעבר.

והנה הוא כבר עומד בשעת הנסיון, ואביו שבשמים עומד ומתחנן לו להעביר את רעת מחשבה זו ולהחזירה אל הקדושה, 'אנא המליכני וייטב לך לנצח נצחים', והלה שוטה אינו מרגיש כמה עולמות התהפכו בשביל מחשבה זו שהכניס בו השי"ת, ונוטל אותה המחשבה ומשליך אותה מחדש לעמקי עמקים. מוכר את בכורתו בנוזיד עדשים תפל. 'גיי זיי ממליך דעם אויבערשטן - באקומסטו דעם תיקון און דו האסט אויס געפירט דיין

שליחות... אז א מענשט האט א נסיון איז דאס א טעלעגראם פון עולם האצילות: זיי מיר ממליך און דו טוסט א טובה פאר אלע עולמות התלויים בך. און האט גייסטו דו נאר און פארקויפסט די בכורה פאר א נזיד עדשים און נאך ערגער ווי נזיד עדשים'.

יעזרנו השי"ת על דבר כבוד שמו, להתחזק ולהתגבר מכאן ולהבא לעורר את נפשינו ולפקוח את עינינו מערבוב זה המסמא אותנו כעיוורים ממש רח"ל, ועל ידי התגברות זו נעורר את רחמיו שיטהרנו ויקדשנו בקדושתו העליונה אמן סלה.

אמנת ארץ קול ארצי

ממוענות מרן
הגאון הצדיק רבי
יעקב מאיר
שעכמעך שליט"א

מצקמתי קול

התכפרים המטורג

הנני שמוחים לנשר לכל הצמאים
לקוחות נפשו ממועין שידור יו
של מרן הגאון הצדיק שליט"א
כי הרחבנו ושידרגנו את רבון מרן:

- 1** **הכל המרבי**
שעורים חדשים, עניני דיומי, קטנים נכורים, ועדכונים
- 2** **אוצר השיעורים**
מאות שיעורים ביסודות היהדות בספרות ובמועדים
- 3** **שאלות ומשנות**
מאות שאלות בעבודת ה' ועוד, שנשארו לאחרינו
- 4** **נצונו או**
קטנים הצרים, מפורי הגר"צ שליט"א
- 5** **הכל הגניח**
שירה וגינה במתנה כון שר הגר"צ שליט"א
- 8** **שידורים חיים**
שיעורים ומעמדים

מנון אוצר השיעורים המורג - שלוחה 2

מנועים	ספרים	נושאים
יסת נרואים	פרקי אבות	אמונה
חודש השני	שיעורים פל תולמי	קודשת הברית
הנחה	לקוטי מור"ן	הורה
פרים	שיחות הר"ן	שבת קודש
פחה	משנת נפש	שמיחה
שבתות	ראשית הכמה	קידות שירות
שבתים	שני קדושה	התחנות
ט"ו בשבט	הנסר דברה	הוראה
ל"ג בעומר	אוצרות חיים	משתת במלכ
מפידת העומר		ישות דיעם
כ"ז בתמוז		הער הגנים
כ"ז בתמוז		הקלות הבריה
מסעי חילול		זכרון מלמד ראני

אורח"ב: 7011-477-605 // אורח"ה: 0634-373-300

08.3020.666

